

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno diplomanta:	Tomáš Huštan
Téma diplomové práce:	Státní podnik a jeho majetek
Rozsah:	73 stran vlastního textu
Datum odevzdání práce:	31. 5. 2017 tištěná verze, 7. 6. 2017 elektronická verze

Aktuálnost (novost) tématu

Problematicke státního podniku není v odborné literatuře v poslední době věnována dostatečná pozornost. Na aktuálnosti téma získává i s ohledem na nedostatečně propracovaný vnitřní systém řízení a kontroly, který se zákonodárce v loňském roce pokusil řešit zákonem č. 253/2016 Sb. novelizujícím zákon o státním podniku.

Náročnost tématu (teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování, použité metody).

Téma je z hlediska náročnosti zpracování, pokud jde o rozsah právní úpravy, doktrinní zpracování a judikaturu, spíše obtížné. Téma není aktuálně doktrínou zcela zpracováno, a i když státní podnik náleží do soukromého práva (diplomant dovozuje, že jde o právnickou osobu veřejného práva, s tímto závěrem se ale neztotožňují), je v jeho úpravě celá řada veřejnoprávních prvků. Pro správné uchopení tématu je tak nezbytná dobrá orientace diplomanta nejen v soukromoprávní úpravě postavení právnických osob, ale i ve veřejnoprávní úpravě státních organizací.

Hodnocení práce

1) splnění cíle práce

Diplomant si vytkl za cíl práce „*poskytnout ucelený obraz právní úpravy státního podniku, a to jak z hlediska samotné právní formy a specifík jeho hospodaření a nakládání s majetkem státu, tak v souvislostech s úpravou jiných právnických osob a státních organizací a právním řádem jako celkem*“ (str. 2). Cíl práce je v zásadě zvolen vhodně. Cíl práce se podařilo diplomantovi naplnit jen v omezené míře. Srovnání s úpravou jiných právnických osob totiž diplomant neprovádí strukturovaně, např. zajímavý postřeh o neaplikovatelnosti koncernového práva na státní podniky se objevuje až v závěru práce bez hlubšího rozboru. Diplomant se sice místy snaží analyzovat a kriticky hodnotit právní úpravu, měřítkem všech jeho úvah je ale jen zájem státu, nikoli i třetích osob, s nimiž státní podnik vstupuje do právních vztahů, což je škoda.

2) samostatnost při zpracování tématu

Nelze pochybovat o tom, že práce byla vypracována diplomantem zcela samostatně.

3) logická stavba práce

Vyjma úvodu a závěru je práce rozdělena do sedmi kapitol. U prvních dvou kapitol věnovaných vývoji formy státního podniku a dopadu transformace ekonomiky na státní podniky po roce 1989 se nelze ubránit pochybnostem, jak tyto pasáže v rozsahu 15 stran textu přispívají k naplnění vytčeného cíle, nehledě k tomu, že nevystihují to nejpodstatnější, co by ve vztahu k jejich zaměření mělo zaznít, tj. zda současný státní podnik v nějaké míře čerpá z předchozí právní úpravy, a obsahují i nepřesnosti (např. transformace ekonomiky neprobíhala jen prostřednictvím restitucí a privatizace, ale i převodem majetku státu na obce). Třetí kapitolu diplomant věnuje právní formě státního podniku a jeho postavení v právních

vztazích. Bohužel tato kapitola je zpracována spíše deskriptivně a zasloužila by si hlubšího rozpracování. Nedochozí k ucelenému srovnání státního podniku s akciovou společností ovládanou státem na jedné straně jako typickým představitelem podnikatele s majetkovou účastí státu a příspěvkovou organizací na straně druhé jako typickým představitelem státní organizace, což by odpovídalo cíli, který si diplomant vytkl. Čtvrtá kapitola je věnována zakladateli státního podniku, pátá fázím existence státního podniku. I tyto kapitoly jsou spíše popisné a jejich přínos pro naplnění cíle diplomové práce je minimální. Šestou kapitolu věnuje diplomant problematice nakládání s majetkem státu a sedmou orgánům státního podniku. Tyto kapitoly lze považovat za klíčové pro naplnění cíle diplomové práce. Struktura práce je tak zvolena tradičně a od třetí kapitoly odpovídá struktuře zákona o státním podniku. Struktura práce tak nebyla zvolena příliš vhodně, protože diplomanta svádí k pokrytí celé rozsáhlé problematiky týkající se státního podniku, což ale vede k popisnosti některých pasáží a odvádí jeho pozornost od cíle, který si vytkl.

4) hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)

Téma je zpracováno sice v některých pasážích deskriptivně, diplomant se nevyhýbá ale ani analýze problematických otázek, např. charakteru práva hospodařit s majetkem státu. Je škoda, že při psaní práce diplomant nezhodnotil úpravu státního podniku z hlediska doporučení OECD pro podniky se státní účastí či nezhodnotil užitečnost tzv. nominačního zákona. Diplomantovi nelze upřít snahu zabývat se základními otázkami se státním podnikem spojenými, tj. zda je důvodné, aby státní podnik jako zvláštní typ právnických osob existoval, či zda právo hospodaření, kterým je státní podnik nadán, má i v dnešní době své opodstatnění. U obou otázek dochází ke kladné odpovědi, přičemž hlavním argumentem pro tento závěr je výhodnost existence státního podniku pro stát, důkladný rozbor těchto otázek absentuje, i když některé postřehy nelze diplomantovi upřít (např. postřeh o tom, že na státní podniky nelze aplikovat koncernové právo, a proto je pro stát forma státního podniku výhodnější než forma akciové společnosti). O výhodnosti pro stát nelze pochybovat, nicméně vzniká otázka, zda tato výhodnost je legitimní. Legitimita a funkčnost právní regulace souvisí s tím, jakým způsobem jsou rizika rozdělena mezi dotčené osoby a jakým způsobem zákon poskytuje ochranu jejich legitimním zájmům. V souvislosti se státním podnikem je tak základní otázkou nejen ochrana státu jako zakladatele, ale i ochrana věřitelů. Je důvodné, aby v případě státního podniku, který má postavení podnikatele, byla věřitelům poskytnuta nižší míra ochrany než u jiných podnikatelů? Lze tento přístup státu považovat za souladný s čl. 11 Listiny?

Dále si dovoluji připojit několik věcných poznámek k obsahu práce, které ale nemají vyčerpávací charakter. Závěr o tom, že státní podnik je právnickou osobou veřejného práva (str. 18), je zcela nedostatečný. Tento závěr by bylo možné učinit jen tehdy, pokud by diplomant vymezil znaky právnické osoby soukromého práva a právnické osoby veřejného práva a zhodnotil, které z nich státní podnik vykazuje a které nikoli, zkrátka provedl zhodnocení na základě detailní analýzy. Skutečnost, že některá právnická osoba má charakter veřejnoprávní instituce z ní ještě právnickou osobu veřejného práva nečiní. Koneckonců podle soudní judikatury má charakter veřejnoprávní instituce i obchodní společnost, v níž je stát jediným společníkem. Nápad, aby úprava státního podniku byla obsažena v zákoně o obchodních korporacích (str. 19), také není dostatečně vyargumentován. Lze státní podnik považovat za korporaci? Na str. 20 diplomant hovoří o podílu státu na státním podniku, který nelze žádným způsobem převést na jiného. Můžeme hovořit o tom, že stát má ve státním podniku podíl? Na str. 21 je chybný odkaz na zákonné

ustanovení vymezující podnikání. Na str. 22 diplomant tvrdí, že státní podnik nemusí provozovat podnikatelskou činnost za účelem dosažení zisku, můžeme pak ale hovořit ještě o podnikání? Příklady diplomantem uváděných státních podniků, které nepodnikají, tak vyvolávají otázku k diskusi, zda nemají být zrušeny, když v rozporu se zákonem neslouží k podnikání. Úvahy na téma práva hospodařit s majetkem státu na str. 48 a násl. nejsou dostatečně podloženy. Státní podnik sice není vlastníkem věcí, ke kterým má právo hospodařit s majetkem státu, to ale neznámá, že není oprávněn vlastnické právo k těmto věcem převést na jiného. V dané pasáži zcela absentuje, v čem diplomant spatřuje výhodnost institutu práva hospodařit s majetkem státu.

5) práce s literaturou

Použité zdroje jsou nedostatečné. Byť doktrína nevěnuje problematice státního podniku příliš pozornosti, čtyři publikace, tři články a pět soudních rozhodnutí nelze považovat za dostatečné podklady pro zpracování diplomové práce. Nelze se omezit jen na zdroje, které se přímo týkají problematiky státního podniku a pominout ty, které pojednávají o právnických osobách, obchodních korporacích či státních organizacích. O nedostatečné rešeršní činnosti diplomanta svědčí i to, že práce obsahuje jen 22 poznámek pod čarou.

6) jazyková a stylistická úroveň

Až na výjimky je jazyková a stylistická úroveň práce v zásadě standardní. Nedostatečné jsou ale citace. Předně obvykle se tituly neuvádí, a pokud ano, tak správně (poznámky pod čarou č. 4 a 5). Citace neodpovídají normě. Poznámky pod čarou jsou větami, musí tudíž začínat velkým písmenem a končit tečkou, což u žádných poznámek pod čarou diplomant nečiní.

7) úprava práce (text, grafy, tabulky)

Úprava práce je v zásadě standardní, zvolený font písma ale není příliš přívětivý pro čtení a přehlednost textu.

Otázky k zodpovězení při obhajobě

K zodpovězení při obhajobě předestírám diplomantovi k zamyšlení následující otázky, nad rámec těch, které jsem předestřela výše v textu:

Zhodnoťte postavení třetích osob v právním styku se státním podnikem v porovnání s jejich postavením vůči akciové společnosti.

Vytváří státní podnik obchodní závod? Pokud ano, lze s ním nakladat?

Závěrečné hodnocení

Práce je sice místy popisná, diplomantovi ale nelze upřít, že se místy snaží o právní rozbor relevantních právních otázek, byť tak nečiní vždy zcela korektně. Za základní nedostatek práce považuji, že diplomant při jejím zpracování vycházel jen z velmi omezeného počtu zdrojů, přesto diplomovou práci doporučuji k obhajobě a předběžně ji hodnotím klasifikačním stupněm dobře. Konečné hodnocení záleží na průběhu obhajoby.

V Praze dne 27. července 2017

JUDr. Kateřina Eichlerová, Ph.D.
oponent diplomové práce